

Examenul de bacalaureat național 2018

Proba E. c)

Istorie

Varianta 2

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animador, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I.TÉTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „Amikor Párizsban (Paris) kitört a forradalom, 1848. februárjában, egyes fiatal forradalmárok, mint például a Brătianu testvérek, már Párizsban tartózkodtak. Visszatérnek [...] az országba, ahol Bukarestben (București) Gheorghe Bibescu, míg Jászvásárban (Iași) Mihai Sturdza uralkodott, és összeesküvés szervezéséhez kezdtek azzal a céllal, hogy megbuktassák ezeket a kormányokat vagy, hogy az uralkodót demokratikus reformokra kényszerítsék. 1848. márciusában Moldvában (Moldova) egy összeesküvés készül, de felfedezték és Mihai Vodă Sturdza azonnal elfojtotta. Egyeseket bezártak, másoknak sikerült külföldre menekülni, így a moldvai forradalom már a kezdetekkor elbukott. Ellenben Havasalföldön (Țara Românească), ahol a polgárság fejlettebb volt, mint Moldvában, a forradalmi ifjúságnak sikerül mozgósítani a lakosságot, és eljutni egészen a falvakba is [...]. Az *Islaz-i kiáltvánnyal* (Proclamația de la Islaz) (1848. június 9.) egy igazi forradalom kezdődött, amely később áterjedt Bukarestre is, ahol rákényszerítenek egy kiáltványt Bibescu uralkodóra, hogy változásokat vezessen be [...]. Bibescu vajda, rájött arra, hogy fennáll egy idegen beavatkozás veszélye ennek a mozgalomnak az elfojtására, két nap múlva lemondott és külföldre távozott. A fiatal forradalmárok vezette kormány három hónapig fog kintartani [...].”

(N. Djuvara, *O scurtă istorie ilustrată a românilor*)

B. „Az [1848-as] forradalom kudarca a román nemzet létrehozásának két alapvető problémáját hagyta megoldatlanul – a Fejedelemségek egyesítése és a függetlenség. Mégis [...] a nagyvonalú gyakorlatilag, *de facto*, megvalósítják úgy az egyik, mint a másik célkitűzés nagyhatalmak általi elismerését. A román egyesüléspártiak, unionisták, ahogy az önálló nemzetállam megteremtésének támogatóit nevezték, folyamatosan kintartottak az ügy mellett, de a forradalom tapasztalata által mérsékelve, a nagyhatalmakkal folytatott tárgyalások során taktikáztak.

A nemzetközi kapcsolatok válsága, ami a krími (Crimei) háborúhoz vezetett, biztosította az unionistáknak a keresett nyitást. [...] Az 1856-os párizsi szerződés által, mely véget vetett a krími háborúnak, a nagyhatalmak társultak a román politikusok és értelmiségiek által hosszú ideje megfogalmazott két kéréshez. Elsősorban Moldvát és Havasalföldet a kollektív védnökségük alá helyezték, elbátortalanítva ezáltal bármilyen jövőbeli orosz és török beavatkozást és kérték Ausztriát, hogy vonja vissza az 1854-től ott állomásozó megszálló seregét, másodsorban elismerték a románok azon jogát, hogy beleszólásuk legyen a kormányzási forma megállapításába. Egy ilyen alkalom kínálkován, a románok többsége nem hagyott semmi kétséget az egyesülési és függetlenségi szándékaikat illetően. [...]”

(K. Hitchins, *România 1866-1947*)

A források alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre:

1. Nevezetek meg egy, az **A** szövegben említett politikai vezetőt a román térségből. **2 pont**
2. Pontosítsatok, a **B** szövegből egy információt a párizsi szerződésre vonatkozóan. **2 pont**
3. Említsétek meg a két román államot, melyekre úgy az **A**, mint a **B** forrás is utal. **6 pont**
4. Írjátok a vizsgalapra annak a forrásnak megfelelő betűt, amely szerint a románok részt vettek a nagyhatalmakkal folytatott tárgyalásokban. **3 pont**
5. Írjátok a vizsgalapra az **A** forrásból kiemelt két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, pontosítva mindkét információ szerepét (*ok*, illetve *okozat*). **7 pont**
6. Mutassatok be két olyan XIX. században zajló, a modern román állam megszilárdulására vonatkozó történelmi eseményt, amelyek nem szerepelnek a **B** forrásban. **6 pont**
7. Említsétek meg egy állandó jellemzőjét azoknak az cselekményeknek, amelyekben részt vesznek a románok a XX. század elején Nagy Románia (României Mari) megteremtése céljából. **4 pont**

II. TÉTEL

(30 punct)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi forrást:

„Az 1462. júniusában elszenvedett sikertelenség nem készítette arra Ștefan cel Mare-t, hogy feladja Chilia várának bekebelezését Moldvába (Moldova), mint ahogyan volt Alexandru cel Bun uralkodása idején és az 1448. évig, mivel ha Moldván kívül marad, bármikor megtámadhatták a törökök [...]. Magyarország (Ungaria) királyának [Hunyadi Mátyás/Matei Corvin] haragja a Ștefan által Petru Aron elfogása céljából végrehajtott vagy elrendelt erdélyi (Transilvania) betörések miatt is növekedett. [...] Chilia moldvai uralkodó általi elfoglalását Mátyás király [...] a királysága elleni agresszióként értékelte és súlyos csapásnak tekintette Magyarország keleti részének kereskedelmére nézve. [...]

Figyelve a török hadak mozgását, Ștefan cel Mare [...] a lehető legszorosabb kapcsolatokat tartotta fenn [...] Erdéllyel, különösen a fontosabb városokkal, Brassóval (Brașov) és Besztercével (Bistrița), ahonnan fegyverzetet, elsősorban tűzfegyvereket szerezhetett be.

A lengyelek bármilyen ellenség ellen katonai segítséget ígértek, de csak a személyes hűségeskü letétele után. Ștefan cel Mare fejedelem beleegyezett a hűségeskü ezen formában történő letételéhez [...], amihez a lengyel hivatalosságok, élükön a királlyal, nagyon ragaszkodtak, ami összhangban volt a feudális szokásokkal és gyakorlattal, mivel a «személyes behódolás» nélkül egyik fél sem érezte kötelezőnek a megkötött szerződések előírásainak tiszteletben tartását. [...] IV. Kázmér (Cazimir) király [Lengyelország/Polonia] kötelezte magát, hogy teljes erejével támogassa Ștefan-t bármilyen ellenséggel, elsősorban a törökökkel és a tatárokkal szemben. A Moldva ellenségeivel szemben ígért lengyel segítség elmaradt, mivel Lengyelország konfliktusban volt Magyarországgal Bohémia (Boemia) miatt.” (N. Grigoraș, *Moldova lui Ștefan cel Mare*)

A forrás alapján válaszoljatok az alábbi követelményekre:

1. Nevezetek meg egy moldvai uralkodót az adott forrásból. **2 pont**
2. Pontosítsátok a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik. **2 pont**
3. Nevezzétek meg a Moldva uralkodója által meghódított várat és egy okát ennek az akciónak, az adott forrás alapján. **6 pont**
4. Említsetek meg, az adott forrás alapján, két Erdélyre vonatkozó információt. **6 pont**
5. Alkossatok, az adott forrásból kiindulva, egy véleményt a Moldva és Lengyelország között kialakult politikai kapcsolatokra vonatkozóan, és támasszátok alá a fenti forrásból vett két információval. **10 pont**
6. Érveljetez meg megfelelő történelmi ténnyel azon kijelentés mellett, mely szerint a román térség egy központi politikai intézményének képviselője katonai vagy diplomáciai akciók által részt vesz a XVII-XVIII. századi nemzetközi kapcsolatokban. (Pontozzák a megfelelő történelmi tény bemutatását, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használatát.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 punct)

Írjatok egy megközelítőleg két oldalas esszét a totalitarizmusról Európában (Europa) és Romániában (România) a második világháború utáni időszakban, figyelembe véve a következőket:

- pontosítsatok egy totalitárius ideológiát, amely a második világháború utáni időszakban létezett Európában és Romániában;
- említsetek meg a második világháború utáni Romániában alkalmazott két totalitárius politikai gyakorlatot és ezen gyakorlatok mindegyikének egy-egy jellemzőjét;
- mutassatok be egy, Románia hidegháborús részvételére vonatkozó történelmi eseményt, a sztálinizmus korából;
- fogalmazzatok meg egy véleményt Románia magatartásáról a nemzetközi kapcsolatokban a nemzeti kommunizmus időszakából és támasszátok ezt alá egy történelmi érveléssel.

Figyelem! Pontozódik a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.